

Sygn. akt III Ca 2001/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Aleksandra Janas

Sędzia SO Gabriela Sobczyk

Sędzia SR (del.) Łukasz Malinowski (spr.)

Protokolant Aleksandra Sado-Stach

po rozpoznaniu w dniu 23 kwietnia 2014 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa A. D. (1) i B. D.

przeciwko A. D. (2)

o alimenty

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej

z dnia 6 września 2013 r., sygn. akt III RC 438/13

1 zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 w zakresie alimentów należnych od 1 kwietnia 2014r. o tyle tylko, że w miejsce alimentów po 250 zł zasądza na rzecz każdego z powodów alimenty po 150 zł (sto pięćdziesiąt złotych) miesięcznie, a w pozostałym zakresie powództwo za ten okres oddala;

2 oddala apelację w pozostałym zakresie.

SSR (del.) Łukasz Malinowski SSO Aleksandra Janas SSO Gabriela Sobczyk

Sygn. akt III Ca 2001/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 września 2013r., Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej w punkcie 1 zasądził od pozwanej A. D. (2) na rzecz małoletniej powódki A. D. (1) alimenty w kwocie po 250 zł miesięcznie i na rzecz małoletniego powoda B. D. alimenty w kwocie po 250 zł miesięcznie, poczynając od 28 czerwca 2013r. płatne z góry do rąk matki małoletnich powodów S. S., do 15 dnia każdego miesiąca, z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w terminie płatności którejkolwiek z rat. W punkcie 2 wyroku Sąd oddalił powództwo w pozostałym zakresie. W punktach 3 wyroku nie obciążył pozwanej kosztami procesu, a w punkcie 4 orzekł o rygورze natychmiastowej wykonalności .

Rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy podjął po ustaleniu, że A. D. (1) urodzona (...) i B. D. urodzony (...) pochodzą ze związku konkubenckiego S. S. i A. D. (3). Ojciec małoletnich na podstawie ugody sądowej zobowiązał się łożyć na rzecz małoletnich powodów po 300 zł miesięcznie. A. D. (3) zmarł w dniu 8 lipca 2012 r. W dniu 31 lipca 2012

r. wstrzymano wypłatę alimentów z funduszu alimentacyjnego. Dzieci nie otrzymały też renty rodzinnej z uwagi na zbyt krótki staż pracy ich ojca. Sąd Rejonowy ustalił, że miesięczne koszty utrzymania małoletnich powodów to kwoty 406,61 zł. w przypadku A. i 439,01 zł. w przypadku B.. S. S. zamieszkuje wraz z konkubentem, małoletnimi powodami i 19 – miesięczną córką z aktualnego związku, swoją siostrą z mężem i ich dzieckiem w jednym mieszkaniu socjalnym. Mają przyznane częściowe dofinansowanie do czynszu, a dopłacają kwotę 200 zł do czynszu, za energię płacą około 200 zł miesięcznie, za gaz 195 zł miesięcznie. Wszystkie opłaty dzielone są po połowie na obie rodziny. Na rodzinę matki małoletnich powodów przypada kwota 297,50 zł miesięcznie (595 zł : 2 rodziny). Na 8 osób dostają łączne dofinansowanie z MOPS na zakup żywności w kwocie 180 zł miesięcznie. Raz na kwartał otrzymują zasiłki celowe na zakup odzieży, obuwia czy opału w kwocie maksymalnie 250 zł. S. S. w okresie od 1 czerwca 2012 r. do 31 maja 2013 r. otrzymała łącznie pomoc finansową w kwocie 6273,97 zł. Konkubent S. S. pracuje jako operator wózka widłowego i zarabia około 1200 zł netto. Rodzice S. S. pomagają jej w opiece nad dziećmi, finansowo i rzeczowo. Matka małoletnich nie pracuje jest zarejestrowana w PUP w R. jako bezrobotna od 28 listopada 2012 r. bez prawa do zasiłku. Podejmuje jednak w miarę możliwości pracę dorywcze. Ostatnio pracowała na podstawie umowy zlecenia i otrzymała wynagrodzenie 65,67 zł netto za listopad 2012 r. i kwotę 101,94 zł netto za miesiąc grudzień 2013 r. Pozwana - babcia powodów pracuje zawodowo jako pokojowa w hotelu i osiąga dochód w wysokości 1148,78 zł netto po potrąceniu zobowiązań przez komornika. Pozwana nie miała kontaktu z wnukami od momentu kiedy S. S. rozeszła się z A. D. (3), tj. od 4 lat. Aktualnie pozostaje w związku z konkubentem. Jej konkubent jest na emeryturze górniczej. Pozwana ma jeszcze córkę M. D. w wieku 24 lat, która ma własną córkę w wieku 3 lat, na którą otrzymuje alimenty od ojca dziecka w kwocie 500 zł miesięcznie. Pozwana nie ponosi żadnych kosztów utrzymania, które ponosi jej konkubent. Posiada zaciągniętą pożyczkę u konkubenta w kwocie 8000 zł, bez określonego terminu spłaty. Pozwana z partnerem ustalili, że zacznie ją spłacać za zakończeniu postępowania egzekucyjnego. Pozwana choruje na astmę oskrzelową, ale leki ma w pełni refundowane. Swoje wynagrodzenie w pełni wydatkuje na pomoc córce M. D. i wnuczce, a dodatkowo pomaga im jeszcze konkubent pozwanej np. sfinansował wakacje w U. P. w 2013 r., na których była pozwana wraz z konkubentem i wnuczką. Córka pozwanej aktualnie przebywa w Wielkiej Brytanii gdzie pracuje i mieszka, w tym czasie pozwana opiekuje się jej 3 – letnią córką. Pozwana wydaje miesięcznie kwotę 35 zł za telefon, oprócz tego wydaje pieniądze na kwiaty i znicze na grób syna oraz musi leczyć się stomatologicznie.

W tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd Rejonowy uznał, na podstawie art. 132 k.r.o., że roszczenie małoletnich powodów znajduje uzasadnienie w części. Sąd wskazał, że jeżeli jedno z rodziców nie żyje, wówczas obowiązek ponoszenia w całości ciężarów związanych z utrzymaniem i wychowaniem dziecka spoczywa w zasadzie na drugim z rodziców. Obowiązek dalszych krewnych dziecka - z reguły dziadków - powstanie dopiero wówczas, gdy pozostający przy życiu rodzic nie jest w stanie - w całości lub w części - sprostać obowiązkowi względem dziecka i z tego powodu dziecko mogłoby znaleźć się w niedostatku (wyrok SN z dnia 24 maja 1966 r., III CR 89/66, LEX nr 5992; por. wyrok SN z dnia 16 marca 1967 r., II CR 88/67, OSNCP 1967, nr 9, poz. 168). Sąd Rejonowy wskazał, że małoletni powodowie pozostają na wyłącznie utrzymaniu matki i jej konkubenta, który zarabia 1200 zł miesięcznie. Po śmierci ojca nie otrzymują już alimentów i nie przyznano im prawa do renty rodzinnej. Z wynagrodzenia konkubenta ich matki muszą utrzymać siebie i trójkę dzieci. Matka małoletnich nie pracuje, ale próbuje podejmować prace interwencyjne, co okresowo daje jej kwotę około 100 zł miesięcznie. Aktualnie opiekuje się 19 - miesięcznym dzieckiem z nowego związku. Wydatki w kwocie 406.61 zł na A. D. (1) i 439,01 zł na B. D., stanowią bezwzględne minimum prawidłowego rozwoju dziecka. Zdaniem Sądu w porównaniu z sytuacją pozwanej A. D. (2) sytuacja małoletnich powodów jest zdecydowanie gorsza. Pozwana pozostaje na utrzymaniu swojego konkubenta, z którym mieszka. On ponosi pełne koszty utrzymania, dodatkowo pomaga dorosłej córce pozwanej i jej wnuczce. Pozwana jak sama zeznała otrzymuje wynagrodzenie w kwocie 1148 zł po potrąceniu zobowiązań przez komornika. Z tych pieniędzy utrzymuje wnuczkę i pomaga swojej dorosłej córce, która mieszka i pracuje w Wielkiej Brytanii. M. D. na córkę otrzymuje alimenty w wysokości 500 zł. Pozwana nie ma obowiązku utrzymywać finansowo swojej córki czy wnuczki, które nie pozostają w niedostatku. Pozwana w żaden sposób nie pomaga dzieciom swojego zmarłego syna, nie utrzymuje z nimi żadnego kontaktu od 4 lat. Zważywszy, że pozwana w całości pozostaje na utrzymaniu swojego konkubenta, a osiągnane dochody z tytułu pracy zarobkowej prawie w całości przeznaczają na utrzymanie wnuczki i pomoc dorosłej córce, co sama zeznała, to taka sytuacja przemawia za tym, że może łożyć na utrzymanie swoich wnuków w kwocie po 250 zł miesięcznie, co daje łącznie miesięcznie kwotę 500 zł. Na własne potrzeby pozostaje jej kwota 648 zł. W pozostałym zakresie Sąd

oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu w oparciu o art. 102 k.p.c. Na mocy art. 333 § 1 k.p.c. pkt 1 k.p.c. Sąd Rejonowy nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności.

Apelację od wyroku wniosła pozwana A. D. (2) zaskarżając go w punkcie 1, zarzuciła naruszenie prawa procesowego, a to art. 233 § 1 k.p.c. poprzez rozpatrzenie zebranego materiału w sposób dowolny nie uwzględniający sytuacji życiowej pozwanej, art. 195 § 1 k.p.c. poprzez nieprawidłowe ustalenie kręgu osób pozwanych i zaniechanie wezwania osób nie wskazanym w tym zakresie w pozwie, nadto naruszenie prawa materialnego art. 129 § 2 k.r.o. poprzez uznanie, że obowiązek alimentacyjny obciąża pozwaną w całości. W oparciu o te zarzuty pozwana wniosła o uchylene zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji ewentualnie o zmianę wyroku i oddalenie powództwa w całości.

Sąd Odwoławczy zważył, co następuje:

Apelacja w części była uzasadniona.

Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy i przyjęte za podstawę rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie były prawidłowe i znajdowały potwierdzenie w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym. Wymagają one uzupełnienia o okoliczności wynikające z dokumentów przedłożonych przez pozwaną w toku rozprawy apelacyjnej.

Sąd Odwoławczy w uzupełnieniu stanu faktycznego, w oparciu o przedłożone dowody z dokumentów dodatkowo ustalił, że pozwana w okresie od 13 listopada 2013r. do 30 grudnia 2013r. była leczona na Oddziale Psychiatrycznym Szpitala Miejskiego w R. z rozpoznaniem epizodu depresyjnego - umiarkowanego. W wyniku leczenia uzyskano poprawę stanu zdrowia psychicznego i zalecono kontynuację leczenia w poradni zdrowia psychicznego. W dniu 17 stycznia 2014r. pozwana zakupiła leki wypisane przez lekarza z poradni zdrowia psychicznego za kwotę 105,78 zł. W dniu 19 marca 2014r. pracodawca wypowiedział pozwaną umowę o pracę z upływem 2 – tygodniowego okresu wypowiedzenia, który upłynie w dniu 5 maja 2014r. W dniu 20 marca 2014r. Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w R. zaliczył pozwaną do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności do dnia 31 marca 2015r. Pozwana w dniu 22 kwietnia 2014r. została zarejestrowana jako osoba bezrobotna, z prawem do zasiłku w wymiarze 100 % w okresie od 30 kwietnia 2014r. do 29 października 2014r.

Przedłożone przez pozwaną dowody z dokumentów nie były kwestionowane przez przedstawiciela ustawowego małoletnich powodów. Sąd Odwoławczy uznał je za wiarygodne. Miały charakter nowości, bowiem dokumenty te powstały po wydaniu wyroku przez Sąd I instancji, zatem w świetle art. 381 k.p.c. ich złożenie przez pozwaną w toku postępowania apelacyjnego było dopuszczalne.

Sąd I instancji prawidłowo zastosował kwalifikację prawną żądania małoletnich powodów wskazując, że wobec śmierci ojca powodów w oparciu o art. 132 k.r.o. zaktualizował się obowiązek alimentacyjny zobowiązanych w dalszej kolejności – dziadków. Wbrew zarzutom apelacji Sąd I instancji nie uchybił przepisom postępowania tj. art. 195 § 1 k.p.c. , bowiem w świetle art. 129 § 2 k.r.o. obowiązek alimentacyjny obciążający dziadków ojczystych małoletnich powodów nie statuuje między nimi, w toku procesu, współuczestnictwa koniecznego, zobowiązującego sąd z urzędu do wezwania nieobecnych do udziału w sprawie. Wszak zgodnie z tym przepisem obowiązek alimentacyjny obciąża m.in. dziadków w częściach odpowiadających ich możliwościom zarobkowym i majątkowym. Zatem powstają z tego tytułu dwie odrębne wierzytelności, których zaspokojenia małoletni powodowie mogą poszukiwać w odrębnych procesach, wytoczonych oddzielnie przeciwko każdemu z zobowiązanych.

W świetle uzupełnionego stanu faktycznego sprawy, o okoliczności nowe, które nie były przedmiotem badania przez Sąd I instancji, apelacja częściowo musiała odnieść skutek. Zgodnie z art. 135 § 1 k.r.o. zakres świadczeń alimentacyjnych zależy nie tylko od usprawiedliwionych potrzeb małoletnich powodów, które Sąd I instancji ustalił prawidłowo, ale także od możliwości zarobkowych i majątkowych pozwanej, które od dnia wyrokowania uległy zmianie. Sąd Odwoławczy uznał, że spełnienie przez pozwaną świadczeń alimentacyjnych w łącznej wysokości 500 zł. począwszy od dnia 1 kwietnia 2014r. nie znajdowało uzasadnienia w osiąganych przez nią dochodach, które ze względu na wypowiedzenie umowy o pracę, pozwana będzie osiągała na dotychczasowym poziomie jedynie do dnia

5 kwietnia 2014r. Nabycie przez pozwaną prawa do zasiłku dla bezrobotnych począwszy od 30 kwietnia 2014r. w kwocie 823,60 zł. brutto (711,48 zł. netto) miesięcznie, zdaniem Sądu Odwoławczego uzasadnia zmniejszenie świadczeń alimentacyjnych począwszy od 1 kwietnia 2014r. do kwoty po 150 zł. miesięcznie na rzecz każdego z małoletnich powodów i oddalenia powództwa w pozostałym zakresie za ten okres. Kwota zasiłku dla bezrobotnych, przy ustaleniu że powódka ma zaspokojone swoje potrzeby bytowe przez konkubenta, pozwoli jej na spełnienie obowiązku alimentacyjnego w zmienionym zakresie. Okoliczności alimentowania swej drugiej wnuczki (córką M. D.) słusznie Sąd I instancji nie przyjął jako faktycznego zobowiązania pozwanej. Ma ono bowiem charakter dobrowolny, a matka małoletniej pracuje za granicą i dodatkowo uzyskuje miesięcznie alimenty na córkę w kwocie 500 zł.

Zdaniem Sądu Odwoławczego, podjęcie przez pozwaną leczenia umiarkowanego stopnia depresji w okresie ostatnich dwóch tygodni 2013r. i okoliczność zaliczenia pozwanej do osób o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, nie mogły być u podstaw zmiany wyroku Sądu I instancji i oddalenia powództwa. Z epikryzy lekarskiej zawartej w przedłożonej karcie wypisowej wynika, że podjęte leczenie było skuteczne. Uzyskano poprawę stanu zdrowia psychicznego pozwanej, normalizację snu i apetytu, a pozwaną wypisano z jednostki w dobrym stanie zdrowia psychicznego, z zaleceniem kontynuacji leczenia w poradni. Z dokumentów w postaci recept wynika, że pozwana dalsze leczenie kontynuuje co powinno zapobiec remisji choroby. W konsekwencji pozwana może podjąć starania w celu ponownego znalezienia pracy zarobkowej.

Sąd Odwoławczy nie podzielił stanowiska pozwanej, aby załączone do apelacji i złożone na rozprawie zdjęcia stanowiły wiarygodny dowód sytuacji finansowej matki powodów. Oczywistym jest, że na podstawie fotografii nie sposób ustalić kto i w jakich okolicznościach zorganizował przyjęcia lub sfinansował znajdujące się na stołach artykuły spożywcze. Dlatego Sąd oddalił wnioski dowodowe z wskazanych fotografii.

Mając na uwadze przytoczone argumenty, Sąd Odwoławczy w oparciu o art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w zakresie alimentów należnych małoletnim powodom od dnia 1 kwietnia 2014r. W pozostałym zakresie apelację jako bezzasadną oddalił w myśl art. 385 k.p.c.

SSR del. Łukasz Malinowski SSO Aleksandra Janas SSO Gabriela Sobczyk